

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Statkraft Energi AS
Postboks 200
Lilleaker
0216 OSLO

Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no

Vår dato: **19 APR 2010**
Vår ref.: 200902215-15 kv/SWJ
Arkiv: 312
Deres dato: 21.4.2009
Deres ref.: 200500069-17

Saksbehandler:
Stein Wisthus Johansen
22 95 98 34

Org.nr.:
NO 970 205 039 MVA
Bankkonto:
7694 05 08971

Statkraft Energi AS - Tillatelse til midlertidig fravik fra manøvreringsreglementet for Ulla-Førre i forbindelse med planlagte rehabiliteringsprosjekter i perioden 2010-2022

Vi viser til deres søknad av 21.04.2009 om tillatelse til midlertidig fravik fra manøvreringsreglementet for Ulla-Førre i forbindelse med planlagte rehabiliteringsprosjekter i perioden 2010-2022.

Om søknaden

Kraftverksgruppe Ulla-Førre ligger i Suldal kommune og Hjelmeland kommune i Rogaland, og Bykle kommune i Aust-Agder. Ulla-Førre består av Saurdal pumpekraftstasjon, Kvilldal kraftstasjon, Hylen kraftstasjon, Hjorteland pumpe og Stølsdal pumpekraftstasjon. I tidsperioden 2010 - 2022 har Kraftverksgruppe Ulla-Førre planlagt å gjennomføre flere større rehabiliteringsprosjekter i Saurdal, Kvilldal og Hylen som vil medføre behov for å fravike manøvreringsreglementet for Ulla-Førreverkene. I tabellen nedenfor er satt opp en oversikt over de ulike prosjektene mhp. tid, sted og varighet:

Kraftverk/objekt	Arbeid	Planlagt årstall/periode	Varighet	Ca starttidspunkt
Hylen	Sandblåsing og maling trykksjakter, trommer + div	2010	2 måneder	1.september
Kvilldal	Sandblåsing og maling trykksjakter + div	2012	3-4 måneder	15.juli
Saurdal	Sandblåsing og maling sugerør, luker, port etc + div	2014-2020	3 måneder	1.august
Holmali (luker på 600 meters nivå)	Sandblåsing og maling luker (samtidig med Saurdal)	2014-2020	1,5 måned	
Hylen	Sandblåsing og maling sjaktluker, omløpsluke +div	2016-2022	2 måneder	1.september

Statkraft har planlagt gjennomføring av prosjektene med stor fleksibilitet tilpasset snøforhold, vær og tilsig, leveringssikkerhet, etterlevelse av manøvreringsreglement og ønsket vannføring i Suldalslågen. Dette vil kunne medføre både utsettelse og fremskyndelse av prosjektene i tid (år) og sammenslåing - samordning av prosjekter. I tillegg kan det ved nedtapping av vannveien bli avdekket ukjente faktorer som for eksempel skader på installasjoner som ikke tidligere er blitt registrert. Statkraft mener dette kan føre til at arbeid og tidsforbruk blir større enn forutsatt og at det derfor er helt nødvendig med fortløpende kommunikasjon/informasjon med berørte parter.

Det er spesielt to forhold i manøvreringsreglementet man antar kan bli vanskelig å overholde dersom det skulle oppstå store avvik fra en normal værsituasjon mens vedlikeholdsarbeidene pågår. Dette gjelder fare for flomvannføring og oppfylling av kravet til minstevannføring i Suldalslågen og oppfyltingsplikten i Sandsavatn. På bakgrunn av dette søker Statkraft Energi AS om å kunne fravike manøvreringsreglementet på 3 punkter:

1. Det søkes om tillatelse til å starte nedtappingen av Sandsavatn under kote 600 og ned mot kote 580 (LRV kote 560) den 10. juli de årene som prosjektene i Hylen og Saurdal / Holmali blir gjennomført. Dette for å oppnå nødvendig lagringskapasitet med hensyn på vanntap og begrense faren for skadeflom i de regulerte vassdragene, spesielt Suldalsvassdraget.
2. Det søkes om en generell tillatelse til å fravike oppfyltingsplikten på Sandsavatn det året som prosjektet i Kvilldal blir gjennomført. Sandsavatn vil ikke bli tappet under kote 580 (LRV kote 560). Dette for å få etablert nødvendig lagringskapasitet med hensyn på vanntap og begrense faren for skadeflom i de regulerte vassdragene fra 600 meters nivå.
3. Det søkes om tillatelse til om nødvendig å kunne fravike minstevannføringspålegget ved Suldalsosen, ønskede pendlinger i vannføringer og eventuell spyleflom, i de periodene Saurdal og Kvilldal vil være ute av drift. En slik tillatelse vil bare bli benyttet ved eventuelt lave tilsig etter at forbitapping Kvilldal og mulig ekstra tilførsel av vann fra Hydro er iverksatt.

Statkraft Energi AS informerer også i søknaden om at vannføringen ved Larvika kan bli større enn 350 m³/s i flomsituasjoner i de periodene prosjektene i Hylen blir gjennomført.

Høring

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt til lokale myndigheter, interesseorganisasjoner og berørte parter for uttalelse. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentarer.

Suldal kommune uttaler i brev av 27.11.2009:

"Suldal kommune meiner at det er viktig med god varsling i samband med dei arbeida som skal gjennomførast på anlegga. Vidare er det viktig at "arbeidsperiodane" vert så korte så råd er.

Kommunen legg til grunn at dei planlagde arbeida ikkje vil skape problem for fiskebestandane i elva. I den samanheng er det viktig å også holde minstevassføringa i elva."

Fylkesmannen i Rogaland uttaler i brev av 27.11.2009:

"Det vises til brev av 24.09.09 angående søknad fra Statkraft om fravik fra manøvreringsreglementet for Suldalslågen i forbindelse med vedlikeholdsarbeider. Stopp av

de ulike kraftverk er oppgitt å kunne påvirke både flomdemping, magasinfylfilling og minstevannføringer.

Fylkesmannens kommentarer

Stopp av Hylen: Problemstillingen i dette tilfellet er ikke opprettholdelse av minstevannføringen, men muligheter for at det kan gå "for" mye vann i Lågen. Fylkesmannen vurderer i utgangspunktet flomtopper som positivt for laksen, men forutsetter likevel at de virkelig store skadeflommene unngås. Med utgangspunkt i vassdragets betydelige reguleringsgrad bør dette være mulig selv om Hylen står.

Stopp av Kvilldal: Ved stopp i Kvilldal utgjøres restvannføringen i Lågen av RSK-slipp (42 m³/s) og Suldalsvatnets uregulerte restfelt ($Q_{\text{middel}}=23$ m³/s). I tillegg vil en eventuell lukking av bekkeinntak på sør-siden av Suldalsvatn representere i snitt 12 m³/s (ref: NVE-atlas). Dessuten representerer også magasinet i Suldalsvatn et ikke ubetydelig volum.

Med dette utgangspunkt må aktuell vannføring avvike betydelig fra middelvannføringen for at minstevannføringsspålegget ikke skal kunne overholdes. Med unntak av i helt spesielle tilfeller vil regulanten derfor klare å tilfredsstille minstevannføringsskravene, som i den aktuelle perioden er 62 (55-72) m³/s (1.8-30.9), 50 m³/s (1.10-14.10) og 35 m³/s (15.10-14.11). I nødsfall bør regulanten kunne kjøpe noe "ekstra-vann" fra RSK.

Stopp av Saurdal: I forhold til situasjonen nevnt ovenfor, mottar Suldalsvatn i tillegg avløpet fra 600m-nivå via Kvilldal kraftverk. 600m-nivået representerer alene et avløp på flere ti-talls m³/s, og har dessuten magasiner på omlag 300 Mm³. Dette kommer i tillegg til RSK + restfelter (se ovenfor), og disse vil til sammen være tilstrekkelig til å dekke minstevannføringsskravet i alle situasjoner.

Vurdering

Suldalslågen er et nasjonalt laksevassdrag. Beskyttelsesregimet for nasjonale laksevassdrag og lakseffjorder skal sikre villaksen en særlig beskyttelse (St.prp. nr. 32, 2006-2007).

Fylkesmannen vurderer minstevannføringer som viktigere enn både vannstander i magasinene og slipping av spyle/lokkeflommer. I den grad det er nødvendig for flomdemping og opprettholdelse av minstevannføringer, mener Fylkesmannen at det kan gis dispensasjoner fra både tappe-/fyllingsrestriksjonene for de aktuelle magasinene og for planlagte spyle/lokkeflommer. Fylkesmannen forutsetter at innspart vannvolum stilles til disposisjon som tilleggsvann på et seinere tidspunkt.

Fylkesmannen mener at regulanten ikke kan gis dispensasjon fra kravene til minstevannføring. I denne perioden går det opp laks, samtidig som det står en del laks på elva. Det er derfor viktig at vannføringen ikke blir for lav. Regulanten må disponere vannet på en slik måte at kravene til minstevannføring oppfylles, evt. supplere med å kjøpe noe vann fra RSK.

Fylkesmannen ser positivt på at oppstart av arbeidene i Hylen er forskjøvet fra 1.8 til 1.9 av hensyn til laksen. Vi ser imidlertid at arbeidene i Kvilldal også med fordel kan flyttes fram en måned. Da vil kravene til minstevannføring bli lettere å overholde, både pga. avtagende krav til minstevannføring utover høsten, samtidig som høstnedbøren gir mer tilgjengelig vannvolum.

Konklusjoner

1. Det kan gis dispensasjon fra tappe-/fyllingsrestriksjonene for de aktuelle magasinene

2. Planlagte spyle/lokkeflommer kan utsettes
3. Det bør ikke gis generell dispensasjon fra kravene til minstevannføring”

Suldalslågens forvaltningslag uttaler i brev av 11.11.2009:

”Vi forutsetter at Statkraft så langt som mulig vil forsøke å etterleve manøvreringsreglementet i vedlikeholdsperiodene slik at vannføringen i disse periodene ikke skader fisken eller fisket. Imidlertid kan perioder med mye nedbør skape problemer når kraftverket i Hylen står. Statkraft angir ca 1. september som oppstart for vedlikeholdet av Hylen. Oppstart på dette tidspunktet vil øke faren for en storflom i fiskesesongen, som varer ut september. Hvis man legger til grunn en 14-dagers værvarsling, vil en oppstart ca 15. september redusere sannsynligheten for en storflom i fiskeperioden vesentlig. Ved store nedbørmengder i vedlikeholdsperioden må RSK holde igjen vann slik at storflom unngås.

Vi har ikke noen spesielle bemerkninger til det planlagte vedlikeholdet av de øvrige kraftverk.”

Stavanger Turistforening uttaler i brev av 17.11.2009:

”Stavanger Turistforening (STF) er meget bekymret for planene om nedtapping av Sandsavatnet i forbindelse med rehabilitering av Ulla-Førre. I gjeldende konsesjon står det at: ”Sandsavatnet skal fylles opp snarest etter lavvannsperiodens slutt til kote 600 og kan ikke tappes under denne koten før 20. august”. I søknaden ber Statkraft om å starte nedtappingen til under kote 600 den 10. juli.

Sandsa, som ligger på nordsiden av Sandsavatn, er en av STF's største ubetjente fjellhytter.

Før Ulla-Førre utbyggingen var Sandsa et av flaggskipene i STF. Hytten var da betjent i sesongen med servering av mat og egne Sandsadager. Da Sandsavatnet ble regulert, forsvant vintertrafikken til hytten, og i dag brukes hytten fremdeles kun om sommeren og høsten. Med reguleringen forsvant mye av entusiasmen for hytten generelt, og det tok flere år før interessen begynte å ta seg opp igjen. De senere årene har det imidlertid blitt en ny giv for denne hytten. Gjennom mange år har STF arrangert fjelleirer for ungdom og familier på hytten om sommeren. Resten av sommeren har det vært vertskap på hytta i hele skoleferien. Fotturister har fått tilbud om gratis skyss av bagasje og små og store som ikke kan gå inn til hytta på egne føtter.

De siste 3-4 årene har det også vært gjennomført en omfattende rehabilitering med store investeringer. Hytten har blant annet fått nye vinduer, tak, kjøkken og soverom og stuen er pusset opp. Det er satt opp nytt naust og uthuset framstår som nytt. Ny rundtur til Stranddalen ble merket høsten 2009 og det er allerede planlagt et omfattende program for sommeren 2010 for nettopp å få øke besøket på Sandsa og for å knytte Sandsa ennå tettere sammen med det øvrige rutenettet og Stranddalen.

Opplevelsen av å være på Sandsa er nært knyttet sammen med at det er vann i Sandsavatnet. Hytten blir liggende som på en liten hylle i fjellsiden når vannet reguleres ned mer enn 5-10 m. Bading og fiske kan ikke anbefales pga fare for utrasing av masser. Gratis skyss vil bli vanskelig å opprettholde ved en så lav vannstand som det legges opp til. I tillegg kommer det estetiske. Sterkt nedtappede vann er ikke et attraktivt skue og ikke lett å markedsføre.

Slik STF ser det, vil en nedtapping på 20 meter av Sandsavatnet i 10 av 12 år fram i tid midt i hovedsesongen, være dramatisk for sommerbesøket på Sandsa, og grunnlaget for fortsatt å drive Sandsahytta.

Søknaden fra Statkraft om nedtapping av Sandsavatnet kom overraskende på STF, og 12 år er en meget lang tid. Hvis nedtappingen blir en realitet, må STF vurdere framtiden til Sandsahytta."

Statkraft Energi AS har i brev av 07.02.2010 avgitt følgende kommentarer til høringsuttalelsene:

"Viser til Deres brev datert 03.12.2009 vedrørende oversendelse av høringsuttalelser og ønske om eventuelle kommentarer til disse fra Statkraft (S). For øvrig vises til S sin søknad med vedlegg der det er redegjort for mulige tiltak for å begrense mulige negative konsekvenser.

Suldalslågen forvaltningslag (SLF) – arbeider i Hysten.

SLF har fremmet ønske om at oppstart av arbeidet i Hysten blir utsatt til 15.september i stedet for ca 1. september. S sitt opprinnelige ønske var ca 1.august. Etter møte mellom SLF, S og Suldal kommune den 18.02.2009 ble oppstarttidspunktet justert til 1. september primært av hensyn til utøvelse av fiske i Suldalslågen. Som det fremgår av S sin søknad så vil oppstarttidspunktet bli tilpassete værprognose (tidøgns). Dette sammen med de totale reguleringsmulighetene anser vi sannsynlighet for storflom i fiskeperioden og derav problemer for utøvelse av fiske som liten. Statkraft ønsker derfor å opprettholde omsøkt oppstarttidspunkt dvs. ca. 1. september.

Stavanger Turistforening (STF) – Sandsavatn mv.

På grunn av noe uklar formulering i Statkraft sin søknad har STF oppfattet det slik at det søkes om å fravike fyllingsbestemmelsene i Sandsavatn i 10 av 12 år. Denne misforståelsen ble avklart på kontaktmøte mellom S og STF den 05.01.10. Det ble også stilt spørsmål fra STF om mulige avbøtende tiltak dersom det viste seg at eks båtutsetting i Sandsavatn kunne bli problemfylt. Statkraft vil i den grad det er mulig følge opp/prøve å minimalisere uønskede konsekvenser ref Sandsavatn og gjennomføre avbøtende tiltak dersom de lar seg gjennomføre fysisk.

Suldal kommune – annonsering av arbeid og manøvreringsreglement mv.

S har lagt opp til fortløpende tett dialog med alle berørte parter – inklusiv NVE. Videre vil alle arbeidene med mulig konsekvenser fortløpende bli annonsert i Suldalsposten. Nødvendig varsling og sikring vil bli iverksatt. Statkraft vil i den grad det er mulig etterleve manøvreringsreglementet og begrense arbeidstiden mest mulig.

Fylkesmannen i Rogaland – reglementet krav Suldalslågen mv.

Ved normaliserte forhold vil Statkraft ikke ha problemer med å tilfredsstille reglementets minimumskrav til vannføring i Suldalslågen. I tilknytning til perioder med langvarig tørke/uforutsette hendelser kan det derimot vise seg at det kan bli nødvendig med mindre avvik i forhold til reglementets minimumskrav. Statkraft vil derfor opprettholde sin søknad/ønske om å kunne fravike minstevannføringspålegget ved Suldalsosen under de gitte forutsetningene.

Vedrørende innspart volum knyttet til spyleflom så har S nå, i flere år (fra 2003), frivillig gjennomført skissert spyleflom. Det foreligger ikke krav om spyleflom i dagens reglement. Det er derfor vår oppfatning at mulig innspart volum ikke stilles til disposisjon som tilleggsvann på et senere tidspunkt. Uansett så vil Statkraft gjennomføre ønsket spyleflom de årene det fysisk er gjennomførbart.

Vedrørende forslag om flytting av arbeidet i Kvilldal en måned ut i tid, så har S gjennomført en vurdering/analyse av denne muligheten. Med utgangspunkt i antatt tidsforbruk (3-4 mnd)

og mulige uforutsette forhold/hendelser kan de produksjonsmessige/økonomiske konsekvensene bli omfattende. Statkraft ønsker derfor å opprettholde omsøkt oppstarttidspunkt dvs. ca 15. juli.”

NVEs vurdering

NVE kan gi tillatelse til fravik fra manøvreringsreglement etter vannressursloven § 8 når formålet er nødvendig reparasjons- og vedlikeholdsarbeid. Tiltaket faller etter vårt syn klart inn under dette formålet.

NVE oppfatter søknaden i første rekke som et varsel om at Ulla-Førre anleggene trenger vedlikehold og at dette er planlagt utført innenfor perioden 2010-2022. De planlagte rehabiliteringsprosjekter vil alle medføre driftstans i store anlegg og vil av den grunn kunne få alvorlige konsekvenser dersom forholdene omkring ikke ligger til rette for det. For å sikre seg i størst mulig grad om å unngå ugunstige forhold under vedlikeholdsarbeidene, har Statkraft skissert en så vidt lang periode for disse arbeidene på hele 12 år. De enkelte vedlikeholdsprosjekter, 5 totalt, er avgrenset i tid fra 1,5 til 4 måneders varighet og står således ikke i forhold til den anslåtte tidsperioden. Statkraft har på denne måten tatt høyde for å kunne vurdere fortløpende hvilket år og i noen grad hvilket prosjekt som passer best, og som dermed vil gi de gunstigste forhold for å kunne få utført vedlikeholdsarbeidene i minst mulig konflikt med allmenne interesser og eventuelle brudd på manøvreringsreglementet for Ulla-Førre.

I forbindelse med vedlikeholdsprosjektene er det antatt en viss fare for at det kan oppstå flomsituasjoner i Suldalslågen og at det motsatt kan oppstå situasjoner der det blir for lite vann ut av Suldalsvatn til å tilfredsstille kravene om slipp av minstevannføring. For å ha en beredskap i forhold til mulige flomsituasjoner, er det søkt om å få fravike fyllingsbestemmelsene for Sandsavatn. I utgangspunktet søkes det om å kunne fravike manøvreringsreglementet for Ulla-Førre på 3 konkrete punkter:

1. Det søkes om tillatelse til å starte nedtappingen av Sandsavatn under kote 600 og ned mot kote 580 (LRV kote 560) den 10. juli de årene som prosjektene i Hysten og Saurdal / Holmali blir gjennomført. Dette for å oppnå nødvendig lagringskapasitet med hensyn på vanntap og begrense faren for skadeflom i de regulerte vassdragene, spesielt Suldalsvassdraget.

I manøvreringsreglementet står det at ”Sandsavatn skal fylles snarest etter lavvannsperiodens slutt til kote 600 og kan ikke tappes under denne koten før 20. august”. Statkraft søker her å kunne starte nedtappingen ca 40 dager tidligere enn reglementet tilsier, for å kunne nå et akseptabelt flomdempningsnivå på kote 580. Dette vil skje i 2010, en gang i tidsrommet 2016-2022 og en gang i tidsrommet 2014-2020. Virkningen av en tidligere nedtapping vil i første rekke gå ut over opplevelsen for turgåere som ferdes i området rundt Sandsavatn. Disse vil få en visuelt forringet opplevelse. Av andre negative virkninger kan det tenkes at garnfisket kan bli noe påvirket, men at fiskebestandene neppe vil bli berørt i særlig grad. Faren for erosjon og utvasking av finstoff i magasinet i forbindelse med flommer i nedtappet tilstand, kan også øke.

Av høringsinstansene er det i første rekke Stavanger Turistforening (STF) som har uttrykt skepsis til en tidligere nedtapping. Grunnen til dette er at turistforeningens hytte i området har vært gjenstand for betydelig oppussing de siste årene, samtidig med at man har satset på å få til økt friluftaktivitet til hytta og i området omkring. De ser for seg at nedtappet magasin i sommersesongen i flere år fra nå og fremover, vil være dramatisk for sommerbesøket på Sandsa og grunnlaget for fortsatt å drive Sandsahytta. I møte med Statkraft og STF 5. januar, ble imidlertid en del misforståelser ryddet av veien med hensyn på antall år med nedtapping og det ble åpnet for dialog omkring avbøtende tiltak

dersom spesielt problemfylte situasjoner skulle oppstå i årene med tidlig nedtapping. Ingen av de andre høringsinstansene hadde noen kritiske bemerkninger i forhold til Sandsavatn og Fylkesmannen mener det er ok å gi dispensasjon fra tappe-/fyllingsrestriksjonene i dette magasinet.

NVE er av den oppfatning at en tidligere nedtapping av Sandsavatn i enkelte år, ikke vil medføre alvorlige problemer for allmenne interesser. Vi ser klart innvendingene fra brukere av friluftsområdet rundt Sandsavatn og bekymringene for redusert bruk av området pga skjemmende nedtapping. Vi er likevel av den oppfatning at det her vil dreie seg om få enkelt år og at det disse årene vil være varslet i god tid på forhånd slik at folk kan planlegge aktiviteter i området ut fra det. Det er også gitt signaler fra Statkraft om at de vil i den grad det er mulig følge opp/prøve å minimalisere uønskede konsekvenser og gjennomføre avbøtende tiltak dersom de lar seg gjennomføre fysisk. NVE mener også at det er viktigere å minimere flomfaren i Suldalslågen disse årene enn hensynet til estetikken rundt Sandsavatnet.

2. Det søkes om en generell tillatelse til å fravike oppfyltingsplikten på Sandsavatn det året som prosjektet i Kvilldal blir gjennomført. Sandsavatn vil ikke bli tappet under kote 580 (LRV kote 560). Dette for å få etablert nødvendig lagringskapasitet med hensyn på vanntap og begrense faren for skadeflom i de regulerte vassdragene fra 600 meters nivå.

Dette punktet berører den samme bestemmelsen i manøvreringsreglementet som sier at "Sandsavatn skal fylles snarest etter lavvannsperiodens slutt til kote 600 og kan ikke tappes under denne koten før 20. august". Fraviket fra oppfyltingsplikten mellom kote 580 og 600 er planlagt å gjelde i 2012 og konsekvensen blir en lav magasin vannstand opp mot kote 580 hele våren og sommeren dette året. De samme generelle innvendinger fra STF gjelder også her, men ingen av høringsinstansene har kommentert denne situasjonen spesielt. NVE er av den oppfatning at et år med manglende oppfylling til kote 600 i vår-sommer perioden, ikke vil medføre ulemper ut over det som allerede er kommentert under pkt.1 ved en tidligere nedtapping av Sandsavatn. Igjen vil en minimering av flomfaren være viktig i forkant av vedlikeholdsarbeidene.

3. Det søkes om tillatelse til om nødvendig å kunne fravike minstevannføringspålegget ved Suldalsosen, ønskede pendlinger i vannføringer og eventuell spyleflom, i de periodene Saurdal og Kvilldal vil være ute av drift. En slik tillatelse vil bare bli benyttet ved eventuelt lave tilsig etter at forbitapping Kvilldal og mulig ekstra tilførsel av vann fra Hydro er iverksatt.

Dette punktet gjelder manøvreringsreglementets pålegg om slipp av minstevannføring til Suldalslågen og det er i første rekke hensynet til fisken og utøvelsen av fisket som kan bli berørt. Dette vil gjelde for de årene i de periodene Saurdal og Kvilldal kraftverker vil være ute av drift; etter planen i 2012 og en gang i perioden 2014-2020. Med hensyn til utøvelsen av fisket, er fiskesesongen i Suldalslågen fra 20. juli til 1. oktober. I denne perioden skal det ifølge reglementet slippes en middelvannføring på 62 m³/s fra Suldalsosen. Av hensyn til fiskeinteressene er det også ønske om og en etablert praksis med en pendling i vannføringen i denne perioden mellom 55 og 72 m³/s. Statkraft mener det under normale tilsigsforhold og normal produksjon i RSK, er tilstrekkelig vann til å sikre overholdelsen av minstevannføringen i Suldalslågen, men en eventuell spyleflom etter endt fiskesesong vil ikke kunne gjennomføres. Ved liten tilførsel til Suldalsvatn kan det imidlertid bli vanskelig å få gjennomført pendling i vannføringen. I situasjoner med lavere tilsig enn normalt kan det bli problemer også med å overholde slipp av minstevannføring. Det opplyses her om at antatt påregnelig minstevannføring er ca 40-45 m³/s i perioden 1.september – 1.november basert på tidligere data fra tiden før Ulla-Førre og etter RSK.

Suldalslågens forvaltningslag forutsetter at man strekker seg langt for å overholde manøvreringsreglementet for ikke å skade fisk og fisket. Suldal kommune påpeker at det er viktig å

overholde minstevannføringen og at det planlagte arbeidet ikke vil skape problemer for fiskebestandene i elva. Fylkesmannen henviser til Suldalslågen som nasjonalt laksevassdrag og mener det ikke bør gis generell dispensasjon fra kravene til minstevannføring.

NVE oppfatter det slik at behovet for å måtte avvike fra pålagt minstevannslipp ved Suldalsosen, bare vil kunne oppstå i perioder med betydelig lavere tilsig enn normalt. Sannsynligheten for at dette vil oppstå akkurat i et år hvor forholdene ellers ligger optimalt til rette for vedlikeholdsarbeider synes liten. Dersom situasjonen likevel skulle oppstå og det må slippes noe mindre vann i Suldalslågen et eller to år i en periode om høsten, vil dette neppe ha noen store negative virkninger for fiskebestanden i elva, som naturlig vil kunne tåle et og annet ekstremår. Utøvelsen av fisket kan bli noe negativt påvirket med noe redusert vannføring og manglende pendling, men ikke mer enn det en må regne med i tørrværsperioder i andre elver med anadrom fisk. NVE ser derfor ingen store problemer i forhold til å kunne tillate noe redusert vannslipp fra Suldalsosen i fiskesesongen.

Når det gjelder redusert mulighet til å slippe spyleflom i elva etter endt fiskesesong i de angitte år med driftstans i Saudal og Kvilldal, er dette slik det står i dag, ikke et avvik fra manøvreringsreglementet, men mer et avvik fra etablert ønsket praksis. Bakgrunnen for denne praksis er hjemlet i reglementets post 2, avsnitt IIIb), hvor det står følgende: *"I tiden 15.juli til 14.oktober kan en av de fiskeberettigede utpekte representant pålegge slipping av ytterligere 50 mill. m³ pr år for situasjonstilpassede manøvreringsformål"*. Dette vannet har vært brukt til spyleflommer om høsten i perioden med prøvereglement i Suldalslågen, noe Statkraft også har fortsatt med i årene etter 2003 som en frivillig ordning. Fylkesmannens forutsetning om at "innspart vannvolum stilles til disposisjon som tilleggsvann på et seinere tidspunkt" i forbindelse med planlagte spyle/lokkeflommer det eventuelt gis dispensasjon for, må sees i lys av dette. NVE er av den oppfatning at det som her omtales som "innspart vann", ikke er en del av pålagt slipp i medhold av dagens reglement og at det følgelig ikke er grunnlag for Fylkesmannens krav om at innspart vann skal kunne disponeres ved en senere anledning.

I det nye forslaget til reglement for Suldalslågen ligger det inne årlig spyleflom om høsten. NVEs innstilling til Statkrafts søknad om nytt permanent manøvreringsreglement for Suldalslågen, ligger inne til behandling i OED. Først etter at et nytt permanent manøvreringsreglement for Suldalslågen er gitt, vil det bety et reelt avvik fra reglementet dersom spyleflom ikke slippes. Uavhengig av dette ser ikke NVE noen betenkeligheter med at en spyleflom uteblir et år eller to i forhold til eventuelle negative effekter på fiskebestanden i Suldalslågen. Fylkesmannen er også av den oppfatning at planlagte spyle/lokkeflommer kan utsettes.

Flomvannføringer

Statkraft Energi AS informerer også i søknaden om at vannføringen ved Larvika nederst i Suldalslågen kan bli større enn 350 m³/s i flomsituasjoner i de periodene prosjektene i Hylen blir gjennomført. I manøvreringsreglementet står det *"Ved flom skal en ta sikte på å holde vannføringen ved Larvika under 350 m³/s. Ved regulering av en slik flomsituasjon kan overskytende vann overføres til Hylsfjorden (når Suldalsvatn har nådd HRV)"*, i tillegg til den mer generelle formuleringen om at *"I samtlige vassdrag med unntak av Førreåna skal det ved manøvreringen has for øye at de naturlige flomvannføringer så vidt mulig ikke økes"*. Etter at Hylen ble satt i drift i 1980 har det ikke vært vannføringer > 350 m³/s ved Larvika, mens et vanlig nivå på tidligere registrerte høstflommer før Ulla-Førre men etter RSK, har vært 400-500 m³/s. Ulla-Førre utbyggingen (uten Hylen) har redusert mulige flommer med ca 100-150 m³/s forutsatt nødvendig flomdempning på 600 meters nivået.

I tillegg til at man må regne med en noe større vannføring i Suldalslågen generelt enn man er vant med fra de senere årene etter Ulla-Førre i de perioder hvor Hylen er satt ut av drift, må en også påregne "uvariant store" flomvannføringer. Statkraft har imidlertid lagt opp til beredskapsplaner i forhold til mulige skadeflommer med vannføringer på 400-500 m³/s ved Larvika. Om nødvendig vil

vedlikeholdsarbeidet bli avbrutt slik at omløpet og aggregatene i Hylen kan tas i bruk. Suldalslågens forvaltningslag fremmer forslag om å utsette oppstart vedlikehold Hylen med 14 dager for å unngå storflom i siste del av fiskesesongen. Fylkesmannen på sin side vurderer i utgangspunktet flomtopper som positivt for laksen, men forutsetter likevel at de virkelig store skadeflommene unngås. NVE ser klart at fiskeinteressene og andre brukergrupper kan bli berørt i de tilfeller man må slippe mer vann til Suldalslågen enn minstevannføringen som man i dag er blitt vant med. Dette er imidlertid forhold man kan tilpasse seg inntil et visst nivå og burde ikke frembringe de store problemer. NVE forutsetter imidlertid at Statkraft utarbeider og iverksetter de omtalte beredskapsplaner i tilfelle av forventede skadeflokker som vil kunne berøre allmenne interesser.

Generelle forhold

I utgangspunktet søkes det om midlertidig tillatelse til avvik fra deler av manøvreringsreglementet for Ulla-Førre for hele perioden 2010-2022. NVE mener det er uheldig å gi tillatelse til avvik over et så langt tidsrom med bakgrunn i at det fort kan oppstå uklarheter og misforståelser i forholdet mellom tiltakshaver og berørte parter. Det er i noen grad også vanskelig å forutsi samfunnsutviklingen så langt frem i tid. NVE mener derfor at Statkraft i dette tilfelle bør dele opp perioden i minst to omganger og at det i første omgang kan gis midlertidig tillatelse til avvik for perioden 2010-2012. Etter 2012 ønsker NVE en ny søknad som da vil omfatte neste periode og som vil kunne klare seg med en forenklet saksbehandling med referanse i den opprinnelige søknaden fra 2009.

Suldal kommune mener det er viktig med god varsling på forhånd og at man anstrenger seg for å gjøre arbeidsperiodene så korte som mulig i forbindelse med de varslede vedlikeholdsarbeider. NVE anser dette som svært viktig og helt nødvendig i forhold til allmenne interesser. Statkraft har da også meddelt i søknaden at det er nødvendig med fortløpende kommunikasjon/informasjon med berørte parter.

Ved å ta slike hensyn kan ikke NVE se at de omsøkte avvik fra manøvreringsreglementet for Ulla-Førre vil være til skade for noen kjente allmenne interesser.

Konklusjon

NVE gir tillatelse til at Statkraft Energi AS kan avvike manøvreringsreglementet for Ulla-Førre i perioden 2010-2012 på følgende punkter:

1. Nedtappingen av Sandsavatn under kote 600 og ned mot kote 580 (LRV kote 560) kan starte den 10. juli de årene som prosjektene i Hylen og Saurdal / Holmali blir gjennomført.
2. Oppfylingsplikten på Sandsavatn kan fravikes det året som prosjektet i Kvilldal blir gjennomført. Sandsavatn skal ikke bli tappet under kote 580 (LRV kote 560).
3. Minstevannføringspålegget ved Suldalsosen, ønskede pendlinger i vannføringer og eventuell spyleflom kan avvikes i de periodene Saurdal og Kvilldal vil være ute av drift. Tillatelsen kan bare benyttes ved eventuelt lave tilsig etter at forbitapping Kvilldal og mulig ekstra tilførsel av vann fra Hydro er iverksatt.

Tillatelsen er gitt i medhold av vannressursloven § 8.

Denne tillatelsen er gitt på basis av gjeldende manøvreringsreglement for Ulla-Førre fastsatt ved kgl.res av 13.september 1974, sist endret 20.mars 1998. NVE forutsetter at Statkraft sender inn en ny søknad til NVE om en formell oppdatering av denne tillatelsen straks et nytt permanent manøvreringsreglement for Suldalslågen er fastsatt av OED.

Tillatelsen blir gitt på følgende vilkår:

- Vedlikeholdsprosjektene skal varsles NVE og berørte parter så tidlig som mulig de år det er aktuelt å gjennomføre dem.
- Vedlikeholdsarbeidene skal kunngjøres én gang lokalt i god tid før arbeidene starter.
- Kravet til minste vannføring på utbyggingsstrekningen skal overholdes i alle periodene med unntak av de forhold som kan oppstå under pkt.3 i tillatelsen.
- Skadeflommer med vannføringer på 400-500 m³/s ved Larvika må unngås. Oppstår slike situasjoner må vedlikeholdsarbeidet bli avbrutt slik at omløpet og aggregatene i Hysten kan tas i bruk.
- Alle vannføringsendringer skal skje med myke overganger.
- Det skal føres protokoll over vannstanden i magasinene i det tidsrommet vannstanden er avvikende fra reglementet.
- Perioden med avvikende vannstand må gjøres så kort som mulig. Oppfyllding til normal vannstand skal skje så raskt som mulig etter at arbeidene er avsluttet.
- Det skal utarbeides en plan som beskriver transport, håndtering av avfall, byggingen av fangdam og opprydding, jf. forskrift om sikkerhet og tilsyn ved vassdragsanlegg. Planen skal oversendes NVEs regionkontor som også skal ha beskjed når arbeidene er avsluttet.
- Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelsene gitt i loven eller i medhold av loven, plikter konsesjonæren etter krav fra NVE å bringe forholdene i lovlig orden. NVE kan fastsette tvangsmulkt ved overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre bestemmelser med hjemmel i lov.
- NVE forutsetter at Statkraft Energi AS har ordnet forholdene til de privatrettslige interessene som eventuelt måtte bli skadelidende av tiltaket.

Klageadgang

Dere kan klage på denne avgjørelsen til Olje- og energidepartementet innen tre uker fra det tidspunkt underretningen er kommet fram til partene, jf. forvaltningslovens kapittel VI. En eventuell klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Jens Aabel
seksjonssjef

Kopi: Suldalslågen Forvaltningslag, Klekkjeriet, 4230 SAND
Stavanger Turistforening, postboks 239 Sentrum, 4001 STAVANGER
Suldal kommune, Eidsvegen 7, 4230 SAND
Fylkesmannen i Rogaland, postboks 59, 4001 STAVANGER

Intern kopi:

